

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 28(2)

IZDAN 1. OKTOBRA 1923.

PATENTNI SPIS BR. 1358.

Johanness Hell, direktor poduzeća, Esslingen, Nemačka.

Postupak za činjenje kože i krzna.

Prijava od 3. novembra 1921.

Važi od 1. februara 1923.

Prema pronalasku, odlična dejstva činjenja postizavaju se na taj način što se kože i krzna impregniraju nerastvornim jedinjenjima, magnezijuma, osobito magnezijuma, osobito magnezijumovim solima ugljene kiseline. Ovo se može na primer izvesti na taj način što se primene rastvorna magnezijumova jedinjenja, na pr. hlorid magnezijuma ili magnezijum sulfat, i što se ona prevedu u nerastvorna magnezijumova jedinjenja pod uslovima pod kojima kože i krzna bivaju impregnirana ovim nerastvornim jedinjenjima. Tako na primer, može se magnezijum sulfat ili hlorid magnezijuma, dejstvom solima ugljene kiseline drugih baza, na pr. sodom ili natrijum bikarbonatom, pretvoriti u nerastvorna magnezijumova jedinjenja ugljene kiseline. Pri tome mogu magnezijumove soli i karbonati određeni za njihovo pretvaranje, biti upotrebljene bilo istovremeno, bilo jedno za drugim. Osobito dobri rezultati se mogu postići kad se postupanje kože sa nerastvornim magnezijumovim jedinjenjima spoji sa primenom drugih srestava, na pr. tako, da se, pre, za vreme ili posle impregniranja magnezijum karbonata pusti da formaldehid, metalne soli ili druge soli, ekstrakt celuloze, bilone taninske materije ili sintetične taninske materije i t. d. dejstvuju, sami za sebe, ili zajedno u mešavini ili pak jedno za drugim, na sirove kože ili pak na prerađenu kožu i to tek pri curihtovanju ili posle njega. U datim slučajevima može se impregniranje nerastvornih magnezijumovih jedinjenja ili primena drugih srestava, ili pak oba postupka preduzeti i više puta.

Primeri:

1.100 kg. olešene kože tretiraju se u buretu 4 do 6 sati ili pak i duže, sa jednim koncentrisanim rastvorom od 21—22 kg. magnezijum sulfata i 7 kg natrijum bikarbonata ili 9 kg. natrijum karbonata. Spravljanje rastvora može se izvršiti na toplom ili na hladnom putu; ono se može izvesti pre unašanja olešene kože ili u njenom prisustvu. Ili se na pr. može i tako pristupiti da se olešena koža najpre unese u rastvor magnezijum sulfata, pa tada daje bikarbonat ili karbonat, ili obrnuto.

Po pomazivanju dobijene nenakvašene ili samo isprane prerađene kože, dobija se mekan, sasvim ravan i vrlo žilav produkt.

2. Dejstvom formalinom, na pr. dodatkom od oko 1 litra 40%-og formaldehida rastvoru za štavljenje prema zahtevu 1, dobija se prerađena koža od osobite otpornosti prema toploti i alkalijama.

Pri uticaju stepena toplote koji razoravaju štavljenju kožu, ostaje ova prerađena koža, po rashlađivanju, ravna, vitka, žilava i jako šagrinirana. Čak takva prerađena koža, koja je bez masti isušena, ne lomi se čak ni pri jakom savijanju.

Curihtovanje takvih prerađenih kože može se izvesti na pr. sa ili bez ekstrakta celuloze. Namašćena prerađena koža je izvanredno žilava i jako šagrinirana; ona se može lako curihtovati, u svima šagrinima tako da ostaju samo još inače uobičajeni radovi za omekšavanje.

3. Potapanjem prerađene kože dobijene

Din. 2.

prema primeru 1 u razblaženi rastvor formaldehida, ili pomazivanjem prerađene kože sa takvim rastvorom ili sa mašću ili tome slično, čemu je pridodat formaldehid, dobija koža između ostalog još i značajnu ozobinu za spravljenje, imitiranje, šagriniranje kože da na pr. izvanredno čvrsto drži utiskivanjem proizvedene šagrinirane neravnine. Po završenom sušenju nije moguće više tako proizvedene šagrinirane neravnine čak ni valjanjem ili presovanjem kože sa vrelim pločama trajno udaljiti.

4. Ako se na prerađenu kožu, dobijenu prema primerima 1 i 2 dejstvuje jednim rastvorom hromne soli, dobija se koža koja ima, pokraj dobrih osobina stečenih činjenjem sa magnezijumom, karakter činjenja sa hromom takođe i u odnosu na izgled i na boju. U mesto hromne soli može se na potpuno ili u pola curihtovanu kožu dejstvovati i drugim rastvorima soli, na pr. rastvorom soli gvožđa, — cinka, — bakra, — olova, — aluminijuma, — barijuma i t. d. u datim slučajevima, pokazalo se je takođe i dejstvovanje alkalnim sulfitom kao uspešno. U mesto naročitog dejstvovanja, mogu se, u izvesnim slučajevima takve soli pridodati mešavinama za činjenje, na pr. prema primeru 1.

5. Olešena koža, tretirana prema primeru 1, biva iscedena ili provetrena, pa zatim se na nju stavi ili premaže ekstrakt celuloze (prečišćeni ostaci sulfat-celuloze) i potom namasti. Dobijena prerađena koža ima veću punoću i zadržava oblik koji joj se prilikom nabijanja ili curihtovanja da, i ne skuplja se više. Odgovarajuća preimućstva mogu se postići i kad se mešavini za činjenje doda pogodna količina ekstrakta celuloze.

6. Pogodnom primenom relativno malih količina biljnih materija za činjenje, mogu se prerađenim kožama koje su činjene sa magnezijum karbonatom, dati osobine kože koje su biljno činjene. Dodatkom na pr. 1 litra hrastovog ekstrakta od 20 do 25° B^e rastvoru za činjenje prema primeru 1 ili 2, dobila se prerađena koža koja i spolja i u unutrašnjosti ima izgled biljno činjenih kože. Isto tako mogu se, naknadnim činjenjem kože dobijenih prema primeru 1 i 2, sa biljnim materijama za činjenje, spraviti, prema vrsti primene, čvršće ili mekše vrlo pune kože jasne boje.

Na isti i sličan način kao i u predhodnim primerima, mogu se sa „činjenjem pomoću magnezijuma“ kombinovati i primeniti također i druga sredstva upotrebljena u štav-

ljenju kao zanatu. Tako n. pr. naknadnim dejstvovanjem na prerađene kože kao one dobijene prema primerima 1. i 2. sa rastvorom dvoždanih soli neradola, ili drugih sintetičnih taninskih materija, dobijaju se kože sa osobinama i izgledom hromnog činjenja.

Naizmeničnim dejstvom na olešene kože u različitim kupatilima, mogu se postići osobiti rezultati. Tako n. pr. dobija se puna, čvrsta koža čije lice ne prska čak i bez masti, kada se olešene kože, činjene prema primeru 2, dalje tretiraju prema primeru 1, pošto su probavile nekoliko časova u krečnom mleku.

Pošto donja, mesnata strana kože, prilikom činjenja prema pronalasku, ispada fino vlaknasta i glatka, postupak je osobito popodan i za činjenje i za izdvajanje mesa.

Ovo izlazi lepše nego pri drugim činjenjima. Veštački šagrin ne može se, po izvršenom štavljenju više udaljiti.

Prilikom činjenja sirovih kože sa dlakom pruža pronalazak to preimućstvo da pri primeni formaldehida i t. d. mešavine brzo prodiru u kožu. Masti prodiru isto tako brzo i kožu održavaju meku. Tako dobijene kože su, pokraj velike gipkosti nepropustljive za vodu; one ne mogu u vodi ni okoreti niti izgubiti štavu, i moljci ih ne napadaju; istovremeno ušavljene dlake imaju takovu otpornost, da čak i poslije 15 časova bavljenja u jakom rastvoru natrium sulfida, imaju još značajnu žilavost.

Pronalazak pruža, kao što je pokazano, preimućstvo u različitim pravcima i dopušta najraznovrsnije mogućnosti primene.

Tako n. pr. može se koži koja je činjena pomoću nerastvorne magneziumove soli, po želji dati izgled hromne kože, bilo štavljene kože, kože činjene stipsom i t. d. Dalje „magneziumovo činjenje“ daje prerađenim kožama svojstvo da vrlo lahko i ravnomerno prime i čvrsto zadrže masti i druge materije. Na ovoj osobini počiva u glavnom i sposobnost da se na ovaj način spravljene kože daju bojiti sa najrazličitijim bojnim materijama i bojnim sredstvima, a sa postizavanjem osobito lepih i delom osobenih bojnih efekata.

Najzad neka bude spomenuto još da pri činjenju sa magneziumom prema pronalasku, škodljive kiseline, koje bi mogle da prouzrokuju razoravanje vlakana nijesu unesene u kožu, i da su, usled primene veoma jeftinih materija, kao n. pr. magnezium sulfata i sode, a tako isto i usled brzog vodenja procesa štavljenja, postignuta i praktična preimućstva velikog značaja.

